

कश्यपोऽसितो देवलो वा। आप्रीसूक्तं (१ इध्मः समिद्धोऽग्निर्वा, २ तनूनपात्, ३ इळा, ४ बर्हिः, ५ देवीद्वारः, ६ उषासानक्ता, ७ दैव्यौ होतारौ प्रचेतसौ, ८ तिस्रो देव्यः सरस्वतीळाभारत्यः, ९ त्वष्टा, १० वनस्पतिः, ११ स्वाहाकृतयः)। गायत्री, ८-११ अनुष्टुप्

समिद्धो विश्वतस्पतिः पवमानो वि राजति। प्रीणन्वृषा कनिक्रदत् ॥ ९.००५.०१

समिद्धः- सम्यग्दीप्तः। विश्वतस्पतिः- सर्वपालकः। पवमानः- पवित्रकरः सोमः। वि- विशेषेण। राजति- प्रकाशते। प्रीणन्- प्रीणयन् तोषयन्। वृषा- वर्षकः। कनिक्रदत्- शब्दमकरोत् ॥१॥

तनूनपात्पवमानः शृङ्गे शिशानो अर्षति। अन्तरिक्षेण रारजत् ॥ ९.००५.०२

तनूनपात्- उदकजः। मूलशक्तिधाराजः। पवमानः। शृङ्गे - शिखरे दीप्ते। शृङ्गशब्दो ज्वलन्नामसु पठितः। शिशानः- तीक्ष्णीकुर्वन्। अन्तरिक्षेण। रारजत्- प्रकाशमानः। अर्षति- गच्छति ॥२॥

ईळेन्यः पवमानो रयिर्वि राजति द्युमान्। मधोर्धाराभिरोजसा ॥ ९.००५.०३

ईळेन्यः- स्तुत्यः। पवमानः। रयिः- दानयोग्यसंपद्भूतः। द्युमान्- दीप्तिमान्। मधोर्धाराभिः- मधुरप्रवाहैः। ओजसा- तेजसा। वि राजति- विशेषेण प्रकाशते ॥३॥

बर्हिः प्राचीनमोजसा पवमानः स्तृणन्हरिः। देवेषु देव ईयते ॥ ९.००५.०४

प्राचीनम्- पुरातनम्। बर्हिः- हृदयाकाशं दर्भासनं वा। ओजसा- तेजसा। पवमानः। हरिः- आकर्षकः सन्। देवः। स्तृणन्- स्तारयन्। देवेषु- द्योतनशक्तिषु। ईयते- गच्छति ॥४॥

उदातैर्जिहते बृहद्वारौ देवीर्हिरण्ययीः। पवमानेन सुष्टुताः ॥ ९.००५.०५

पवमानेन- सोमेन । सुष्टुताः- सम्यक् स्तुताः । हिरण्ययीः- शोभावतीः । देवीः । बृहद्द्वारः । आतैः- दिग्भिः । उत् जिहते- उद्गच्छन्ति ॥५॥

सुशिल्ले बृहती मही पवमानो वृषण्यति । नक्तोषसा न दर्शते ॥ ९.००५.०६

न- इदानीम् । दर्शते- दर्शनीये । सुशिल्ले- सुरूपे । बृहती- महत्यौ । नक्तोषसा- रात्रिर्मनुष्यप्रज्ञा । दिनं दैवप्रज्ञा । ते । पवमानः । वृषण्यति- कामयते ॥६॥

उभा देवा नृचक्षसा होतारा दैव्या हुवे । पवमान इन्द्रो वृषा ॥ ९.००५.०७

पवमानः- सोमः । वृषा- वर्षकः । इन्द्रः । उभा देवा- एवं रसरसिकावुभौ देवौ । नृचक्षसा- नृणां दर्शनभूतौ । होतारा- अग्निभूतौ । दैव्या- दिव्यौ । हुवे- आह्वयामि ॥७॥

भारती पवमानस्य सरस्वतीळा मही । इमं नो यज्ञमा गमन्तिस्त्रो देवीः सुपेशसः ॥ ९.००५.०८

पवमानस्य- सोमसंबन्धिन्यः । सरस्वती- सरणशीला सूक्ष्मा वाक् । इळा- मन्त्रस्तुतिभूता स्थूला वाक् । भारती- भरणशीला । मही- महती अदितिराधारभूता वाक् । तिस्रः । देवीः- देव्यः । सुपेशसः- सुरूपिण्यः । नः- अस्माकम् । इमम्- एतम् । यज्ञम्- उपासनम् । आ गमन्- आगच्छन्तु ॥८॥

त्वष्टारमग्रजां गोपां पुरोयावानमा हुवे । इन्दुरिन्द्रो वृषा हरिः पवमानः प्रजापतिः ॥ ९.००५.०९

अग्रजाम्- अग्रे जातम् । गोपाम्- पालकम् । पुरोयावानम्- पुरतो गच्छन्तम् । त्वष्टारम्- तनूकरणम् । आ हुवे- आह्वये । इन्द्रः- परमेश्वरः । वृषा- वर्षकः । हरिः- आकर्षकः । प्रजापतिः- जनानां पालकः । इन्दुः- क्लेदनकरः । पवमानः- पुनानः सोमः ॥९॥

वनस्पतिं पवमानं मध्वा समं धारया । सहस्रं वल्शं हरितं भ्राजमानं हिरण्ययम् ॥ ९.००५.१०

सहस्रवल्शम्- सहस्रशाखम् । हरितम्- हरितवर्णम् । भ्राजमानं हिरण्ययम्- शोभमानम् ।
वनस्पतिम्- भूरुहं भौमभोगप्रतीकम् । पवमान- पवित्रकर रस । मध्वा- स्वमाधुर्ययुक्तया । धारया ।
समङ्ग्धि- सम्यक् अङ्क्ष्व ॥१०॥

विश्वे देवाः स्वाहाकृतिं पवमानस्या गत । वायुर्बृहस्पतिः सूर्योऽग्निरिन्द्रः सजोषसः ॥ ९.००५.११

वायुः- प्राणाधिदेवता । बृहस्पतिः- मेधाधिदेवता । सूर्यः- आत्मा । अग्निः- सत्सङ्कल्पाधिदेवता ।
इन्द्रः- बलाधिदेवता । सजोषसः- सहृदयाः । विश्वे देवाः- एते सर्वे देवाः । पवमानस्य- सोमस्य ।
स्वाहाकृतिम् । आ गत- आगच्छत ॥११॥